

Załącznik nr 1
Do Uchwały Nr.....
Zarządu Powiatu
Szczycieńskiego
Z dnia

**POWIATOWY PROGRAM
PROFILAKTYCZNO-EDUKACYJNY DLA
DZIECI I MŁODZIEŻY W RODZINACH
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W POWIECIE
SZCZYCIEŃSKIM NA LATA 2015-2020**

Spis treści :

1.Wprowadzenie.

2.Cel i działania .

7.Przewidywane efekty.

8.Monitoring i ewaluacja.

9. Źródła finansowania programu

1. Wprowadzenie

Program został dostosowany do lokalnych potrzeb społecznych, jak również możliwości realizacyjnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie. Nadaje szczególny priorytet profilaktyce i edukacji zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, w tym przemocy rówieśniczej. Zakłada również kontynuację działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

Program będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie we współpracy z partnerami zewnętrznymi z Powiatu Szczyckiego, w szczególności:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczytnie;
- Placówki Oświaty (szkoły, przedszkola, SOSW, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna)
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Szczyckiego
- Sąd Rejonowy w Szczytnie
- Prokuratura Rejonowa w Szczytnie
- Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie
- Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu
- Gminne i Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Powiatu Szczyckiego;
- Punkty Konsultacyjno-Informacyjne w gminach;
- Świetlice środowiskowe;
- Placówki służby zdrowia
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe
- Media;
- Kościoły różnych wyznań;

Założenia teoretyczne programu -wprowadzenie

Głównym założeniem programu są działania profilaktyczne mające na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Dzieci wychowujące się w rodzinach gdzie występuje przemoc narażone są na dwa rodzaje niszczących doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są

bezpośrednimi ofiarami przemocy, drugie zaś dzieci, które są świadkami przemocy np. ojca wobec matki dziecka. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Wiele dzieci bezpośrednio staje się ofiarami przemocy gdy próbuje powstrzymać sprawcę.

Najbardziej widocznymi i oczywistymi skutkami przemocy są obrażenia cielesne. Nie powinno być trudności z ich rozpoznaniem. Należy jednak pamiętać, że znacznie bardziej niszczące od urazów fizycznych są skutki psychiczne doświadczanej przemocy. Dziecka w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest niezbędnego do prawidłowego rozwoju poczucia bezpieczeństwa, miłości i zaufania.

Dziecko używane bywa jako „karta przetargowa” w rodzinnych konfliktach. Krzywdzone dzieci czują się opuszczone, winne, mniej wartościowe, bezsilne, nieakceptowane, odrzucone. Ukochane osoby, na które dziecko jest zdane i od których zależy całe jego życie, stają się dla niego źródłem lęku, niepewności. Następuje zaburzenie postrzegania i rozumienia świata-jednego dnia rodzic mówi, że kocha, drugiego bezlitośnie katuje, potem kupuje drogie prezenty, a za chwilę wrzeszczy i obraża.

Psychologiczna presja i ciągłe napięcie może być przyczyną wielu chorób psychosomatycznych takich jak np. Bóle głowy, bóle żołądka, problemy z jedzeniem, trudności z nauką, koszmary senne, nocne moczenia.

Dzieci krzywdzone, maltretowane, wykorzystywane seksualnie nie chcą opowiadać o swoich doświadczeniach. Uważnie obserwując dziecko w szkole, nauczyciel, pedagog czy wychowawca klasy może wykryć przypadki znęcania się nad nimi. Lękliwość w stosunku do dorosłych, oczekiwanie kary nawet za błahostki, gwałtowne uchylanie się w odpowiedzi na gest, wybuchy płaczu, trudności w kontrolowaniu emocji, brak koncentracji, obojętność na cierpienie swoje i innych dzieci, niechęć do zabawy, unikanie kontaktu, apatia, ale także zachowania agresywne, buntownicze mogą oznaczać, że dziecko jest ofiarą przemocy w rodzinie.

Przemoc fizyczna –Dzieci bite i maltretowane często są poranione w miejscach zakrytych ubraniami. U dzieci potrząsanych mogą też występować rozległe ogniska krwotoczne w siatkówce. Dzieci bite, rzucane, potrząsane mogą mieć także liczne obrażenia wewnętrzne.

Obrażenia, które możemy zaobserwować na ciele maltretowanych dzieci rodzice często tłumaczą niezwykłą zdolnością dzieci do ulegania wypadkom. Niechętnie zgłaszają się do lekarzy czy po pomoc medyczną, unikają wyjaśniania okoliczności powstania lub robią to nieprzekonywująco, są nadmiernie ostrożni i złąknieni lub agresywni słownie.

Przemoc emocjonalna- jest najpowszechniej stosowaną formą przemocy wobec dzieci. Występuje także z innymi formami przemocy. Przemoc emocjonalna prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby. Typowe zachowania to: odrzucanie, izolowanie, ignorowanie, wyszydzanie, upokarzanie, ciągłe krytykowanie, terroryzowanie, zmuszanie do wysiłku przekraczającego możliwości dziecka, pozbawianie form kontaktu potrzebnych do prawidłowego rozwoju dziecka.

Objawy: ciągłe nerwowe napięcie, zaburzenia mowy, zaburzenia snu, bóle głowy, bóle brzucha, moczenie się, rozdrażnienie, stale poczucie winy, tiki, depresja, lek, częste kłamstwa, zamknięcie się w sobie, ugrzecznione zachowania.

Zaniedbanie- to ciągłe nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka. Objawami zaniedbania są: ciągły głód, niedożywienie, niska waga, brudne włosy, niewłaściwe i /lub brudne ubranie, objawy braku opieki medycznej, brak uwagi i zainteresowania ze strony opiekunów.

Jedną z najtrudniejszych do ujawnienia form przemocy wobec dzieci jest *wykorzystywanie seksualne*. Mówimy o nim wtedy, gdy dorosły traktuje dziecko jak obiekt seksualny i posługuje się nim w celu zaspokojenia swoich potrzeb. Wykorzystywaniem seksualnym są nie tylko analne, oralne czy genitalne stosunki płciowe, czy ich usiłowanie, a także dotykanie narządów płciowych, masturbacja, obnażanie się w obecności dziecka, czy zmuszanie do oglądania pornografii, itp.

Ofiarami *przemocy seksualnej* są zarówno dziewczynki jak i chłopcy. Do wykorzystania seksualnego dochodzi zazwyczaj bez użycia siły. Sprawca zwykle dobrze dziecku znany- uwodzi je, przekupuje, wywiera presję, posługuje się autorytetem i zmusza do milczenia. „Wiesz kochanie, to będzie nasza wspólna, największa tajemnica, nikt nie może się dowiedzieć”, „Jeśli mnie zdradzisz, to przyjdzie policja i przez ciebie trafię do więzienia”, „i tak nikt ci nie uwierzy”, „jeśli się nie zgodzisz zrobię to z twoją małą siostrzyczką”

Często się zdarza, że matka wie o całej sprawie lub podejrzewa, a jednak milczy czy wręcz zaprzecza, bowiem boi się przemocy ze strony sprawcy, rozpadu rodziny, pozostania bez środków do życia, że będzie jeszcze gorzej. Dziecko nie wyjawia tajemnicy bojąc się wstydu, odrzucenia, ukarania i tego, że nikt mu nie uwierzy. Sprawca zwykle jest w pobliżu dziecka i może kontrolować jego zachowanie i zniweczyć wszelkie próby ujawnienia sekretu.

Wbrew panującemu powszechnie przekonaniu sprawcami wykorzystywania seksualnego dzieci bywają również kobiety-matki, konkubiny, siostry, bacie, a także przyjaciółki rodziny.

Zachowanie dziecka może być sygnałem, że jest ono ofiarą napastowania seksualnego. Często obserwuje się regres w rozwoju, np. powrót do ssania palca lub smoczka, jak również wszelkie zachowania lękowe, np. dziecko boi się zostać samo, boi się położyć do łóżka, unika dotykania, boi się ciemności, unika sytuacji, w której trzeba się rozebrać, np. na lekcji gimnastyki lub na basenie. Dziecko może przejawiać nieadekwatne do swojego wieku zainteresowanie seksem, pobudzenie, może odtwarzać swoje doświadczenia w kontakcie z innymi, np. podczas zabawy może dotykać genitaliów innych dzieci.

Dziecko –ofiara wykorzystywania seksualnego czuje się głęboko napiętnowane, naznaczone, często izoluje się od otoczenia, ma trudności w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi, czuje się gorsze, panicznie boi się, że ktoś pozna jego tajemnicę, nie potrafi wyrażać swoich uczuć, swoich potrzeb, ma zaburzona tożsamość, często cierpi też na różne dolegliwości somatyczne. W skrajnych przypadkach dziecko może podjąć próby samobójcze.

Podobne zachowania mogą być oczywiście wynikiem innych urazów, ale trzeba się im przyjrzeć także pod kątem ewentualności wykorzystywania seksualnego.

Stosowanie wobec dzieci różnych form przemocy łamie ich podstawowe prawa (gwarantowane przez akty międzynarodowe) i ten właśnie aspekt zjawiska staje się współcześnie podstawową motywacją do przeciwdziałania mu. Dzisiejsze argumentacje nie kładą już nacisku na fakt szkodliwości rozwojowych doznawania przez dzieci przemocy, jak i występowania późniejszych zaburzeń funkcjonowania społecznego, emocjonalnego i zawodowego, wynikłych z takich doświadczeń (tego typu argumentacje w centrum zainteresowania i jako główną wartość stawiają społeczeństwo i jego pomyślność, a nie konkretne dziecko), ale na konieczność poszanowania i ochrony praw dziecka jako pełnosprawnych obywateli społeczeństw demokratycznych. Przemoc wobec dzieci stanowi niewątpliwie problem społeczny, jest szkodliwa w sensie jednostkowym i indywidualnym, występuje stosunkowo często, a zdaniem niektórych niemal powszechnie, oraz mobilizuje społeczeństwa do organizowania reakcji- interwencji społecznych w walce ze zjawiskiem.

29 lipca 2005 roku Sejm uchwalił ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która zainicjowała nowy etap w polskich działaniach służących pomaganiu ofiarom przemocy i zmniejszaniu rozmiarów tego zjawiska. Ustawa, tworząc prawne zobowiązania do prowadzenia przeciwdziałania przemocy w rodzinach na wszelkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej, jest cennym wsparciem dla dotychczasowych wysiłków. Jednak to, czy jej zapisy przekształcają się w fakty, w dużym stopniu zależy od nas wszystkich.

Nowelizacja ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na powiat takie między innymi zadanie , jak opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Niniejsze opracowanie to program zajęć profilaktycznych i terapeutycznych z zakresu przemocy fizycznej i psychicznej. Zajęcia są kierowane do dzieci i młodzieży –potencjalnych ofiar przemocy w rodzinie.

2. Cel i działania

Celem głównym programu jest **Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy właściwego poziomu życia i rozwoju, poprzez zorganizowanie specjalistycznego systemu wsparcia.**

Właściwym jest także promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do w/w grupy dzieci i młodzieży. Podjęcie działań profilaktycznych ma na celu przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym oraz ochronę dzieci i młodzieży przed negatywnymi zachowaniami rodziców bądź opiekunów.

Cel główny programu realizowany będzie poprzez poniższe cele szczegółowe.

Cel główny: Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy właściwego poziomu życia i rozwoju, poprzez zorganizowanie specjalistycznego systemu wsparcia.			
Cele szczegółowe	Zadania	Realizator	Termin realizacji
1. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą	1.Prowadzenie zajęć profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach. 2.Organizacja zajęć pozalekcyjnych 3.Organizowanie oraz dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą.	Szkoły, przedszkola, SOSW, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, kościół, PCPR, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespoły Interdyscyplinarne	Praca ciągła

<p>2. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie</p>	<p>1. Aktualizowanie w sieci oraz mediach informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie</p> <p>2. Kampanie społeczne dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>3. Spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą dot. przemocy</p> <p>4. Promowanie i wzmacnianie działań w placówkach w celu zmniejszenia agresji i przemocy.</p> <p>5. Rozpowszechnianie ulotek, broszur, plakatów dot. zjawiska przemocy.</p>	<p>PCPR, przedszkola, szkoły, PPP, SOSW, ośrodki pomocy społecznej, policja, kuratorzy, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, kościoły, media,</p>	<p>Praca ciągła</p> <p>j/w</p> <p>j/w</p> <p>j/w</p> <p>j/w</p>
<p>3. Udzielanie pomocy i wsparcia a także doskonalenie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzinami</p>	<p>1. Poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, prawne, duchowe.</p> <p>2. Współpraca z partnerami programu w</p>	<p>PCPR, PPP, placówki oświaty, ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, policja, sąd, kuratorzy, prokuratura,</p>	<p>Praca ciągła</p>

<p>zagrożonymi przemocą.</p>	<p>zakresie pomocy rodzinom zagrożonych przemocą.</p> <p>4.Zwiększenie dostępności do specjalistycznych form pomocy poprzez świadczenie i rozwój usług profilaktyczno-wspierających:</p> <ul style="list-style-type: none"> -diagnoza, konsultacje, socjoterapia, -psychoedukacje, -mediacje, -interwencje w środowisku dziecka, 	<p>kościół różnych wyznań, organizacje pozarządowe, media,</p>	
-------------------------------------	--	--	--

Wskaźniki

- Liczba rodzin objętych poradnictwem
- Liczba udzielonych porad
- Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych
- Liczba dzieci korzystających z wypoczynku

3. Przewidywane efekty programu

- Zwiększenie poziomu świadomości i zaangażowania społecznego w sprawę przeciwdziałania przemocy oraz krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- Poszerzenie wiedzy społecznej na temat zasobów instytucji działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie zagrożonych przemocą.
- Zwiększenie skuteczności ochrony dzieci i młodzieży

- Podniesienie jakości usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

4. Monitoring

Koordynatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie. Przeprowadzenie monitoringu będzie odbywać się na podstawie rocznych sprawozdań realizacji „Powiatowego Programu Profilaktyczno-Edukacyjnego dla Dzieci i Młodzieży w Rodzinach Zagrożonych Przemocą w Powiecie Szczycieńskim Na Lata 2015-2020”

5. Finansowanie programu

Źródło finansowania Programu:

- ✓ Budżet państwa,
- ✓ Środki finansowe województwa, powiatu i gmin,
- ✓ Środki partnerów programu,
- ✓ Środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe